

Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei

Raidījuma „Pi myusim Latgolā” izvērtējums

(2017.gada augusts - oktobris)

Laika periodā no 2017.gada augusta līdz oktobrim ir izskanējuši 26 „Pi myusim Latgolā” raidījumi. Tie tika pārraidīti radio „Ef-Ei”, „Divu krastu radio”, „Latgales Radio” un „Radio Marija Latvija” ir iespējams noklausīties arī tīmekļa vietnē <https://www.pimyusimlatgola.lv>, savukārt raidījuma mārketinga aktivitātes tiek nodrošinātas, izmantojot sociālos medijus – facebook.com, twitter un draugiem.lv.

Raidījumu veidošanā piedalījušies 3 žurnālisti – Tenis Bikovskis, Laura Sondore-Strode un Dace Dambe. Ceturtdienas raidījumi galvenokārt veltīti Latgales iedzīvotāju nodarbošanās, hobiju, kultūras, tradīciju, vērtību, reliģijas, literatūras u.tml. tematikas reprezentācijai, savukārt piektdienās klausītājiem tiek piedāvāti sociāli politisko tēmu iztirzājumi, kas arī ilguma ziņā ir garāki nekā ceturtdienas raidījumi – gandrīz 30 minūšu garumā.

Saturs un aktualitāte

Augusts.

Augusts iesākas ar emocionāli piesātinātu vēstījumu par mūzikas grupas „Leijerkastnieki” līderi un dziesmu tekstu un mūzikas autoru Aini Šaicānu. 12 minūtēs tika atklāts muzikanta devums un ieguldījums grupas darbībā, viņa raksturs un attieksme pret citiem un dzīvi. Mūzikas fragmenti un plašais intervējamo loks – kolēģiem, biedriem, sievu – sniedza diezgan precīzu A.Šaicāna dzīves gājuma atspoguļojumu. Arī viesošanās pie viņa sievas I.Šaicānes izvērsās par jūtīgu un personisku sarunu.

Raidījumā par Vl. Lōča Latgaliešu rakstniecības muzeju tika skaidrots tā nākotnes darbības iespējas, izvērtējot muzeja saimnieka Pētera Loča ideju īstenot vērienīgu muzeja atjaunošanas un paplašināšanas darbu. Tomēr, lai tiktu izvērtēta tās nepieciešamība un realizācija, žurnālists veic mediatora darbu un reprezentē, precīzāk, atstāsta otra teikto un cenšas noskaidrot, kurš melo. P.Loča ideju komentēja Latgales kultūrvēstures muzeja un Rēzeknes pilsētas domes pārstāvji.

Raidījuma devums ir nozīmīgs, jo ļauj uzzināt par to, kā notiek muzeja krājumu veidošana, uzglabāšana, kā arī izprast muzeju izveides procesus, taču kopumā saklausāms idejas autora palīgā sauciens sniegt atbalstu muzeja atjaunošanā. Žurnālists un muzeja eksperte skaidro situāciju,

NACIONĀLĀJAI ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOMEI
Sniegts 15.01.2018
P. 3-7/74

respektīvi, apstākļus, kādos glabājas muzeja materiāli un skaidro, vai, realizējot P.Loča ideju, arī turpmāk tiks nodrošināta to pilnvērtīga saglabāšana.

Raidījumā saklausāma vēršanās pie sabiedrības, vēlēšanās glābt muzeju, lai gan risinājums jau ir atrasts (vismaz muzeja pārstāvniecības lietas) un turpmākā stratēģija daļēji zināma. Idejas kontekstā tiek atgādināts arī par politiķu pirmsvēlēšanu solījumiem, respektīvi, tiek izjautāts Rēzeknes pilsētas Domes priekšsēdētājs A.Bartaševičs. Domes priekšsēdētāja viedoklis izskan arī nākamajā raidījuma sadaļā – ziņās, kur tiek skaidrots, kāpēc nav pabeigta Latgales kongresa simtgades pieminējuma laukuma izbūve.

Sižetā tiek realizēta sabiedrības interešu aizstāvība un uzraudzības funkcija, taču pārlietu daudz uzmanības Rēzeknes pilsētas Domes priekšsēdētājam vienā raidījumā.

Augustā tiek runāts arī par vienu no katoļticīgajiem nozīmīgu pasākumu – Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas svētku svinībām Aglonā – caur svētceļnieka prizmu. Iedvesmojošu un izglītojošu skaidrojumu par svētceļojuma būtību, svētceļiniekiem sniedz prāvests Rinalds Stankevičs.

Raidījumos par Latgales iedzīvotājiem – ģitāru meistaruru Jāni Kuzminski, jauno uzņēmēju Jāni Jurčenko un mūzikas skolas direktoru Egonu Salmani – tika atgādināts par reģiona vides potenciālu un unikalitāti, un sižetos izcelti tikai pozitīvie piemēri, darbs un vēlme darboties Latgalē. Intervijā ar J.Kuzminski tika atklāts ģitāru tapšanas process – pavisam specifiskas nianse par ģitāru izgatavošanu, skanējumu, ģitāru eksportu u.tml. J.Jurčenko ieskicēja jaunā uzņēmēja ikdienu reģionā – kā ir darboties uzņēmējdarbībā un kādas ir iespējas, paliekot vidē, kur cilvēku skaits arvien samazinās. Savukārt intervijā ar Balvu mūzikas skolas direktoru Egonu Salmani tika runāts par muzikālo izglītību un akcentēta izaugsme, kas sniedz mazpilsētas un lauki.

Izglītojoša un interesanta informācija bija klausāma intervijā ar Valdi Tumovu, kurš Aglonā ir izveidojis 2.pasaules karam veltītu ekspozīciju, spilgti tika raksturotas kara lidmašīnas, arheoloģijas nianse, kā arī kolekcionēšanas process un apstākļi. Intervējamā aizrautība un zināšanas rosināja interesi par vēstures notikumiem 40.gados.

Augustā „Pi myusim Latgolā” iepazīstināja arī ar jauno Latgales plānošanas reģiona attīstības padomes vadību, tika skaidroti tās darbības mērķi un uzdevumi. Līdzšinējā padomes priekšsēdētāja Alīna Gendele tika izjautāta par to, kas paveikts līdz šim, savukārt priekšsēdētāja vietnieks Sergejs Maksimovs ieskicēja potenciālās darbības virzienus. Informatīvi neitrālas sarunas par padomes funkcijām un kas būtu jādara Latgales reģiona labā.

Tāpat raidījumos tika turpināta sižetu sērija par pašvaldību vēlēšanu rezultātiem, iepazīstinot ar jaunajiem deputātiem. Intervija ar Preiļu novada domes deputātu Juris Želvi izvērās vairāk kā personības rakstura un attieksmes atklāšana, akcentējot deputāta darba pieredzi, hobijus un intereses.

Septembris: izglītība, kultūra un politika.

Septembrī pirmais sižets bija par Briežuciema pamatskolas slēgšanu. Emocionāli vēstījumi, nožēla un skumjas par skolas slēgšanu – tāda bija dominējošā noskaņa raidījumā, ko pauda vairāki intervējamie jeb iesaistītās puses – direktors, skolotāji, skolēni un pašvaldību pārstāve. Būtiski, ka problēma tika aplūkota no dažādiem skatu punktiem, piemēram, vai skolēniem tiek nodrošināta kvalitatīva izglītība, citādi, protams, dominē sarūgtinājumus un bezcerība, jo cilvēki ir zadējuši darbu, un skolēnu ikdienā ir gaidāmas pārmaiņas.

Izglītības tematika tika aktualizēta arī intervijā ar Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas vadītāju Aldi Adamoviču. Sarunā tika runāts arī par šobrīd aktuālo izglītības satura reformu.

Atskatoties uz septembra sižetiem, kas veltīti politiskajai tēmai, jāuzteic žurnālista T.Bikovska darbs – viņa iniciatīva, drosme un vēlme analizēt un runāt par šiem jautājumiem publiskajā telpā. Arī septembrī tika turpināts sabiedrības interešu aizstāvība, sekojot tam, kā tiek pildīti politiķu solījumi. Viens no „karstākajiem” sižetiem bija Daugavpils pašvaldību vēlēšanu iznākums. Jāteic, raidījums „Pi myusim Latgolā” vietējā informācijas telpā bija viens no retajiem, kurš atspoguļoja šo notikumu, reprezentējot dažādus viedokļus, un, lai reportāža būtu objektīvāka, tā tika papildināta arī ar eksperta – politologa viedokli.

„Pi myusim Latgolā” vēstīja arī par Saeimas deputātiem – Jeļenu Lazarevu un Līgu Kozlovsku, kas uzsāka pildīt darba pienākumus A.Elksniņa un R.Eigima vietā Saeimā, kā arī jau esošajiem deputātiem, kas nāk no Latgales – I.Laizāni un J.Viļumu. Jāatkārtojas, taču šis ir viens no retajiem reģionā veidotajiem raidījumiem Latgalē un Latvijā, kas tiecas individuāli uzrunāt katru no deputātiem, kas pārstāv Latgales intereses. Interviju laikā tiek izcelta latgaliskā identitāte un piederība Latgalei, sarunas noslēdzot ar kādu spilgtu apgalvojumu, piemēram, *latgaļu valoda ir latviešu valoda*.

Kultūras tematikai veltītajos raidījumos tika atgādināts par Raini un viņa saistību ar Latgali, vēstot par Raiņa muzeju „Jasmuiža” Aizkalnē, savukārt intervijā ar Andri Slišānu tika atklāta latgaliešu dzejas vērtība – Dzejas dienas Upītē, kas jau ir sena tradīcija un šis pasākums ir cits veids, kā klausīties dzeju – sasaistīt mūziku.

Raidījumā „Pi myusim Latgolā” regulāri piedalās dažādu paaudžu pārstāvji. Septembrī vecāko paaudzi pārstāvēja folkloras tradīciju zinātāja, skolotāja un ilggadēja vietējās folkloras kopas vadītāja Stefānija Matisāne. Dzīvespriecīga un vērtīgu atziņu bagāta saruna, kas demonstrē vecākās paaudzes viedumu, kā arī tradīciju nozīmi mūsdienās.

Oktobris:

Oktobra raidījuma „Pi myusim Latgolā” sižetus raksturo dažādība. Tiek runāts par mūsdienu saimniecēm (intervija ar maiznīcas „Dzīles” saimnieci Ainu Barsukovu), par skolu un skolēniem, plūdiem, dabu, ērģeļu mūzikas festivālu ORGANismi Rēzeknē u.c. aktuāliem notikumiem Latgalē.

Tika pārraidīta reportāža no Nikodema Rancāna balvas pasniegšanas ceremonijas Latgales izcilākajiem pedagogiem, kas notika Viļānos. Sižetā tika atainota pasākuma norise un sniegts balvas ieguvējas – Dagdas skolotājas Aijas Babres viedoklis par citādāku pieeju skolēnu izglītošanā.

Spraigas sarunas izvērtās sižetā par Daugavpils Universitātes (DU) reorganizāciju un nosaukuma maiņu, mēģinot saprast iemeslus, kādēļ ir nepieciešamas šādas pārmaiņas. Diskusijā neklātienē tika iesaistīti DU rektors, sabiedriskie darbinieki – Guntis Rasims, Harijs Bernāns un Arnis Slobožaņins. Tomēr līdztekus daudziem runātājiem, noderīgs būtu bijis arī pašu studentu viedoklis.

Oktobra „karstā ziņa” bija plūdi Latgalē; to postījumu situācijas risinājumu meklēja arī „Pi myusim Latgolā”, piedaloties Latgales pašvaldību vadītāju tikšanās Baltinavā, kuras laikā tika runāts par plūdu radītajiem zaudējumiem un valsts atbalstu. Raidījuma veidotāji atspoguļoja gan pašvaldību pārstāvju, gan arī premjerministra Māri Kučinska viedokli, kā arī mēģināja risināt citas Latgalei aktuālas problēmas lauksaimniecībā.

Tāpat tika turpināta sižetu sērija par no Latgales vēlēšanu apgabala ievēlētajiem Saeimas deputātiem, oktobrī tika demonstrēts Silvijas Šimfas un Jāņa Tutina redzējums par savu paveikto latgaliešu labā.

Netipiska un nebijusi tēma raidījumā bija klimata pārmaiņas, dabas un cilvēka mijiedarbība, ticējumi un laika prognoze, par kuru stāstīja latgalietis Vilis Bukšs.

„Pi myusim Latgolā” līdztekus vietējo latgaliešu dzīves reprezentācijai, oktobrī pārraidīja sižetu par latgaliešiem Rīgā, viesojoties pie biedrības “Trešā zvaigzne” biedriem.

Žurnālistu darbs

Raidījums „Pi myusim Latgolā” saturs ir oriģināls un daudzveidīgs tematikas ziņā. Piekdienas raidījumi tiek veidoti, lai sniegtu informāciju un padziļinātu izpratni par sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem jautājumiem un problēmām, savukārt ceturtdienas raidījumi vērsti uz kultūras, tradīciju un vietējo vērtību iepazīšanu.

Sižetu saturs ir saprotams un korekts attiecībā pret iesaistītajiem dalībniekiem, un risinājumu meklējumi analītiski un izzinoši. Raidījumi noteikti pilda sabiedrības interešu aizstāvību, tādējādi

aicina arī klausītājus būt sociāli aktīviem, sekot līdzi un iesaistīties (to demonstrē sižeti, kas veltīti deputātu darba novērtējumam).

Sižetu struktūra un norise rāda, ka žurnālistiem piemīt izpratne par dažādiem sociāliem, politiskiem, kultūras u.c. notikumiem. Par to liecina arī raidījumam izvēlētie intervējamie, kas nodrošina to, ka sižeti būs piesaistoši un informatīvi vērtīgi. Savukārt intervijas ar dažādu paaudžu un nodarbošanos Latgales iedzīvotājiem stiprina un pilnveido vietējo identitāti.

Raksturīgākās tendences aplūkotajā periodā:

- ✓ Sarunas par latgaliskajām saknēm, piederību;
- ✓ Prasme atrast saturiski vērtīgas raidījumu tēmas un dalībniekus;
- ✓ Prasme veidot dialogu ar intervējamo;
- ✓ Interese un zināšanas par aplūkojamo tematu.

„Pi myusim Latgolā” atbilst sabiedriskā pasūtījuma mērķim un uzdevumiem.

Dr.sc.comm. Sandra Murinska

**Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas docente,
Biznesa un sabiedrības procesu centra pētniece**

Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei

Raidījuma „Pi myusim Latgolā” izvērtējums

(2017.gada novembris – decembris)

2017.gada novembrī un decembrī ir izskanējuši 16 „Pi myusim Latgolā” raidījumi, kas pārraidīti radio „Ef-Ei”, „Divu krastu radio”, „Latgales Radio” un „Radio Marija Latvija”. Tos ir iespējams noklausīties arī tīmekļa vietnē <https://www.pimyusimlatgola.lv>, savukārt raidījuma mārketinga aktivitātes tiek nodrošinātas, izmantojot sociālos medijus – facebook.com, twitter un draugiem.lv.

Raidījumu veidošanā novembrī un decembrī piedalījušies 2 žurnālisti – Tenis Bikovskis un Laura Sondore-Strode. „Pi myusim Latgolā” ir viens no retajiem elektroniskajos masu medijos veidotajiem raidījumiem, kas veicina sabiedrības informētību par Latgales reģionu, reprezentē latgaliešus, veido un stiprina latgaliešu identitāti, kā arī tiecas pievērst klausītāju uzmanību būtiskām problēmām, ar ko jāsaskaras, dzīvojot reģionos.

Satura aktualitāte

Izskanējušie raidījumi liecina par raidījuma „Pi myusim Latgolā” satura stratēģiju un noturību. Līdzīgi kā citos 2017.gada mēnešos, arī gada pēdējo mēnešu sižeti demonstrē žurnālistu atbildību un ieguldīto darbu.

Par nozīmīgu tematiku raidījumā „Pi myusim Latgolā” ir kļuvusi politiskā un sociālā tematika. Nu jau par regulāru satura sastāvdaļu kļuvušas intervijas ar Saeimas deputātiem. Šajā laika periodā intervēti 5 dažādu partiju pārstāvji – Dzintars Zaķis, Jānis Klaužs, Jānis Trupovnieks, Arnrijs Matīss, Ivans Ribakovs. Galvenais sarunas jautājums – kas ir paveikts Latgales reģiona labā, jo deputāti Saeimā ievēlēti no Latgales reģiona. Jāpiebilst, ka daži no deputātiem jau tika intervēti arī pagājušajā gadā, tas nozīmē, ka raidījuma veidotāji seko līdz tam, kas ir mainījies viņu rīcībā, attieksmē; kas paveikts, vai tieši pretēji – nav paveikts.

Gada pēdējo raidījumu simboliski noslēdza Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards. Intervija bija kā kopsavilkums tam, kas darīts 2017.gada laikā, līdztekus aktualizējot arī Latgales Speciālās ekonomiskās zonas programmu, Latgales plānošanas reģiona darbību u.tml.

Var secināt, ka žurnālisti neaprobežojas tikai ar vietējo pašvaldību deputātu viedokli, bet klausītājiem sniedz iespēju dzirdēt arī likumdošanas varas pārstāvjus.

Būtiski, ka raidījuma veidotāji uzrauga deputātu dotos solījumus, piemēram, katram no viesiem tiek uzdots „kontroljautājums” – vai deputāti (arī ministrs) un, cik bieži, apmeklē Latgali. Šāda aktivitāte vērtējama kā pozitīva, jo Saeimas pārstāvju uzraudzība un kontrole publiskajā telpā atgādina viņiem par atbildību vēlētāju priekšā.

Decembrī tika izpētīti vēl divi aktuāli temati – Izglītības ministrijas pasūtītā pētījuma par vidusskolām, respektīvi, izglītības reforma – skolu tīkla optimizēšanas ideja, otrs – par minimālās algas apmēru Latgalē. Klausītājiem tika atainoti dažādu pušu viedokļi, lai varētu spriest par tās iespējām un trūkumiem un esošo situāciju. Sižetā par izglītības reformu – līdztekus pirmreizējiem viedokļiem vērojams interviju apkopojums no iepriekšējiem raidījumiem, tomēr tie organiski iekļaujas temata izvērsumā; par algām – reportāža no Saeimas deputātu diskusijas ar Latgales uzņēmējiem.

Var secināt, ka raidījums „Pi myusim Latgolā” sniedz objektīvu informāciju, lai palīdzētu sabiedrībai saprast Saeimas darbības principus, likumu pieņemšanas procesu, kā arī izsekot līdz konkrētu politiku darbībai. Politiskajām, sociālajām un ekonomikas tēmām ir atvēlēti piektdienas raidījumi, tajos īsumā tiek izklāstītas arī aktuālās ziņas par minētajiem tematiem. Lai gan sižetu saturs vērsts uz Latgalei aktuālo jautājumu izklāstu, tomēr sabiedrībai tiek sniegta izpratne par reģionā un valstī notiekošajiem procesiem kopumā.

Otra nozīmīga raidījuma „Pi myusim Latgolā” satura tendence ir kultūras vērtību saglabāšana un aktualizācija. Aplūkotajā laika periodā tika vēstīts par kultūras notikumiem, vēsturi, mūziku, tradīcijām, reprezentēti dažāda vecuma cilvēki un dažādu kopienu pārstāvji.

Gan novembrī, gan decembrī bija iespējams uzzināt par notikumiem kristīgajā pasaulē un kas tiem raksturīgs Latgalē – par psalmu dziedājumu tradīciju un Ziemassvētku gaidīšanas laiku un Adventi. Minētās tēmas izklāstīja priesteri Dmitrijs Artjomovs un Pāvels Zeile. Decembrī raidījumā viesojās arī katoļu baznīcā nozīmīga persona – Romas katoļu baznīcas kardināls Jānis Pujats. Līdztekus reliģiskajai ievirzei tika runāts arī par folkloras nozīmi svētkos (intervijā ar folkloras kopas “Rūta” dalībniecēm), arī šis sižets atklāja latgaliešu svētku svinēšanas pieredzi, kas tomēr cieši saistīta ar baznīcas rituāliem.

Vēstures un kultūras mantojums tika atklāts arī sižetā par Triju Zvaigžņu ordeņa ieguvējiem – Latgales iedzīvotājiem – Līvānu pašvaldības vadītāju Andri Vaivodu un muzeja “Ebreji Daugavpilī un Latgalē” vadītāju Josifu Ročko.

Šajā laika periodā raidījuma veidotāji divreiz tapa sižeti sadarbībā ar Latgales kultūrvēstures muzeju – pirmais, tika intervēta Inese Ločmele, kura informēja par Latgales reģionam raksturīgajām bērnu rotaļlietām. Sižetu papildināja ieskats mūsdienu situācijā – tika vēstīts par

rotaļlietu izgatavotāju Aiju Zīmeli no Preiļiem. Savukārt otrajā sižetā tika atainota karoga lentīšu locīšanas akcija un intervēti tās dalībnieki.

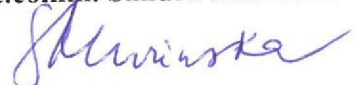
Tika konstatēts, ka daži izteikumi, piemēram, par izglītības reformu, raidījumā parādījās divos sižetos. No vienas puses, atkārtošana ir vērtīga, lai skaidrotu kādu situāciju, un ir saprotams, ka nav iespējams katru nedēļu iegūt deputātu viedokli žurnālista un valsts pārstāvja darba specifikas dēļ, tomēr, no otras puses, klausītāju, kas regulāri klausās raidījumu, gaidas par satura unikalitāti, tiek sagrautas.

Kopumā raidījums ir izglītojošs un informatīvs, tas pauž dažādu sabiedrības sociālo lomu pārstāvju viedokli un nodrošina identitātes stiprināšanu, īpaši to apliecina viena no būtiskām identitātes pazīmēm – valoda.

Jāpiebilst, ka šis ir arī vienīgais radio raidījums komerciālajās radio stacijās Latgalē, kas tik regulāri, kvalitatīvi un atbildīgi rūpējas par sabiedrības interešu pārstāvniecību un aizstāvību, to spilgti demonstrē iknedēļas intervijas ar Saeimas deputātiem).

Raidījums „Pi myusim Latgolā” atbilst sabiedriskā pasūtījuma mērķim un uzdevumiem.

Dr.sc.comm. Sandra Murinska

**Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas docente,
Biznesa un sabiedrības procesu centra pētniece**